

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСНИЯ ИЗПИТ ТЕСТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Конкурсният изпит по български език се състои от три компонента, включващи четири задачи, всяка от които има равностойно участие при формирането на оценката.

Проверка на правописната култура

Проверява се равнището, на което кандидат-студентът владее нормите на книжовния правопис:

- правопис на думите и техните форми с оглед на гласните и съгласните и на закономерните им промени при изговора;
- използване на членуваните форми;
- употреба на малки и главни букви;
- правопис на бройни, степенувани и множествени форми;
- слято, полуслято и разделно писане на сложни и съставни думи.

1. **задача.** *Зачертайте с X неправилния правописен вариант в примерите*

(Примерен вариант – около 40-45 примера):

мек(о-у)ша(ф-в), прир(а-ъ)ст, ед(и-е)ница, дес(я-е)тка, изме(н-нн)ик, бе(зс-с-з)круп(у-о)лен, заг(ър-ръ)бвам, по(д-дд)(ръ-ър)жка и др.

2. **задача.** *Поправете допуснатите правописни и граматични грешки (Примерен вариант):*

Никойне може *голямото* *мемоарната литература*
Никои не може да отрече големото значение на мемуарната литература,

която всъщност *представя историята* *историците*
койато в същност ни претставя историята, писана не от историците, а от

непосредствени участници *свидетели* *едностранни*
непосредственниучасници или свидетели. Колкото и едностранни и

субективни *понякога* *които някои* *хвърлят*
субективни да са понекога погледите, които някои хора хвърлят към

миналото на своето общество, те ни дават *ценна информация* цена информация за

героично-патриотичното болезненопечалното Мемоарната
героичнопатриотичното или болезнено печалното минало. Мемуарната

литература която сигурно *старинните летописи*
летература, който сигурно води началото си от старините Летописи, е

извънредно важният фактор в *истината*
изванредно важния фактур във диренето на истената.

В *смисъл* *у* *гордее със Захари-Стояновите*
Във тоя смисал всеки във нас се гордей с Захаристояновите “Записки по

българските въстания *най-чудесната демонстрация*
Българските въстания”, които са най чудестнатадемонстрация на

високохудожествено
високо ходожественно написана книга. Познанието, което тези записки ни

дават надхвърля многократно *историкът* *могъл*
давът, натхвърля много-кратно всичко, което изсторика би могал да

каже *Впоследствие историко-литературната*
ни кажи. В послетствиеисториколитературната и

политико-административната действителност в
политико административната действителнос във България след

Освобождението *мемоарна документалистика*
освобождението ни дава обилна мемуарнадокоменталистика от всяка

област *живота* *в* *държавата*
облас на животът във Държавата.

Проверка на пунктуационната култура

За решаването на пунктуационната задача кандидат-студентите трябва да са усвоили добре правилата, свързани с употребата на препинателните знаци в простото и в сложното изречение.

а) Правилният избор на препинателните знаци вътре в **простото изречение** предполага познаване на:

- еднородните, повторените, обособените и вметнатите части;
- разграничаване на случаите на самостоятелна употреба на някои части;
- обозначаване на обръщението и др.

б) Пунктуационното оформяне на **сложното изречение** изисква познаване както на правилата за отбелязване на границата между съставлящите го прости изречения, така и на изключенията от тях във връзка с:

- еднократната употреба на съюзи *и, да, или*;
- включването на подчинено въпросително изречение (косвен въпрос) в структурата на сложното изречение;
- присъствието на уточняващо наречие или отрицание пред съюзна дума;
- контактната позиция на съюзи, отнасяни към различни прости изречения в състава на сложното, и др.

3. задача. *Поставете липсващите препинателни знаци.*

(Примерен вариант):

Отбих се в единствената оцеляла къща до брега на реката за да помоля за чаша вода и видях на двора под сянката на една черница да седят мъж и жена. Старецът около деветдесетгодишен висок кокалест помръдваше с изкривените пръсти на босите си крака за да пропъди запълзелите по тях мухи и дялкаше нещо може би правеше чеп за бъчва а неговата събеседница седемдесетгодишна побеляла старица предеше и вретеното наедряло от грубата нишка подскачаше над скута ѝ.

Дворът беше широк с обхванат от къпини каменен зид. Къщата кой знае кога белосвана цялата на ивици от дъждовете се тулеше в шумата на два високи ореха. По циментовите стъпала които водеха към втория етаж имаше саксии с мушкато а цялото пространство между къщата и оградата беше изпълнено с жълти и оранжеви тикви една сияеща грамада която струваше ми се и през нощта изпълва с лъчите си тоя самотен дом в сринатото селище. Всичко наоколо беше буренясало сиво повяхнало само тоя двор сияеше от

лавата на тиквите която се разпалваше в знойното пладне сякаш дълбоко от земята продължаваше да избликва златна магма а край нея без дори да усетят полъха на жарта ѝ съвсем спокойно седяха двамата последни жители на запустялото село.

Трети компонент – проверка на уменията да се изгражда текст

Целта е да се провери уменията на кандидат-студента да изгражда текст, като разсъждава по определен мотив. Като отправна точка на предлаганата тема може да послужи творчеството на някои от най-популярните български писатели или свободно формулирана мисъл с нравствено-етичен, житейскофилософски или друг характер.

Изграденият текст трябва да придобие характер на завършено съчинение, да бъде добре композиран, информативен, да показва способността на автора му да разсъждава логично, свързано, да обосновава разгръщаните тези, да привежда доказателства, да прави изводи и да обобщава.

Специално внимание да се обърне на езиковия израз: оформяне на абзаците, съобразяване със стилистичната норма, добра езикова култура.

Съчинението да бъде в обем от 2 до 3 страници.

4. задача. *Напишете съчинение, интерпретиращо една от посочените мисли*(в обем не по-малък от две и не по-голям от три страници):

“Освен тебе и други хора живеят на земята” (Ел. Пелин)

“Ние сме във времето и времето е в нас”(В. Левски)

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. **Бонджолова, В., Ст. Буров.** Нови тестове за кандидат-студенти по български език 10+. В. Търново, 2004.

2. **Буров, Ст., В. Бонджолова.** Правопис и препинателни знаци. Помагало с правила, упражнения и тестове. Експресно издание специално за кандидат-студенти. Велико Търново, Фелина, 2004.

3. **Георгиев, Ст.,** Правописен справочник на българския език. В. Търново, 1998.

4. **Илиева, М.,** Тестове по български език за кандидат-студенти. Варна, Славена, 2000.

5. **Илиева, М.**, Слято, полуслято и разделно писане. Варна, Славена, 2000.
6. **Илиева, М.** Да членуваме заедно. Варна, Славена, 2000.
7. **Илиева, М., Р. Радев**, Тестът и текстът в подготовката за кандидатстудентския изпит по български език. Варна, 2003.
8. **Кримова-Цветкова, Л.**, Речник на трудностите в българския език. София, Атлантис КЛ, 1998.
9. **Нов правописен речник на българския език.** София, БАН, 2002.
10. **Официален правописен речник на българския език.** София, БАН, 2012.
11. **Попов, Д., К. Симов, Св. Видинска.** Речник за правоговор, правопис, пунктуация. София, Атлантис КЛ, 1998.
12. **Правопис и пунктуация на българския език. Основни правила.** София, БАН, 2011.
13. **Правописен речник на съвременния български книжовен език.** София, БАН, 1983 (и сл. изд.).
14. **Цанков, К.** Езикова култура. V изд. В. Търново, 2008.
15. **Цанков, К.** Препинателните знаци. В. Търново, 1999.

